

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Проректор оид ба илм ва нашрияти
МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ
ибни Сино» д.и.т., профессор
Мухаббатзода Ч.К.
10 соли 2022

ХУЛОСАИ

комиссияи байникафедравии экспертӣ-проблемавӣ оид ба фанҳои назариявии ғайритиббии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино» №2 аз 13.10. с.2022.

Рисолаи диссертатсионии Расулов Сунатулло Неъматуллоевич дар мавзуи: **«Равишҳои методологии тархрезии траекторияи инфиродии ташаккули маҳорати касбии муаллими муосири физика»** дар кафедраи физикаи тиббӣ ва биологӣ бо асосҳои технологияи иттилоотии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино» иҷро карда шуда барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08.02 – Назария ва методикаи фанҳои табиатшиносӣ, таҳсилоти касбӣ пешниҳод шудааст.

Расулов Сунатулло Неъматуллоевич дар соли 1993 Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И.Ленинро (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) аз рӯи ихтисоси «Физик-муаллим» хатм кардааст.

Роҳбари илмӣ - Шерматов Дусназар Саидович, доктори илмҳои физика-математика, профессор.

Аз **руи натиҷаи баррасии** диссертатсияи Расулов Сунатулло Неъматуллоевич дар мавзуи: **«Равишҳои методологии тархрезии траекторияи инфиродии ташаккули маҳорати касбии муаллими муосири физика»** хулоса қабул карда шуд:

Мубрами мавзӯи таҳқиқот аз он вобаста аст, ки дар адабиётҳои илмӣ-педагогӣ оид ба лоиҳаи инфиродии инкишофи касбии муаллими физика таҳқиқотҳои махсус хеле кам аст. Маҳз муҳолифати байни зарурати лоиҳаи инфиродии инкишофи касбии муаллими физика ва набудани модели самараноки сохтани вай мавзӯи таҳқиқотро муҳим ва актуалӣ мегардонад. Дар ин маврид, ҷанбаи лоиҳаи инфиродии инкишофи касбии муаллими физика синтез ва ҷустуҷӯи шаклҳои нави тақмили касбии муаллими физикаро талаб мекунад.

Стандартҳои давлатии таҳсилоти умумии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда, концепсияҳои нави таҳсилот дар маҷмуъ ва таҳияи сохторҳои фанҳои алоҳидаи таълимӣ, нақшаҳои таълимӣ, мактабҳои муаллифӣ ва хусусӣ, литсейҳо, гимназияҳо, муносибатҳои нави системаи таҳсилоти мактабҳоро талаб мекунанд.

Дар шароитҳои нав зарурати дар хонандагон инкишоф додани сифатҳои шахсӣ, ки ба сатҳи қобилияти онҳо, ҳамчунин фаъолияти иҷтимоӣ ва касбии мутаҳаррик мусоидаткунанда, меафзояд.

Вобаста аз ин, муаллими муосири физика имрӯз пайваста дар ҷустуҷӯи фаъоли технологияҳои инноватсионӣ мебошад, то ин ки шогирдони худро дар ҷаҳони тағйирёбанда омода созад.

Педагогро лозим аст, ки пайваста аз такмили ихтисос гузарад, зеро сатҳи салоҳиятнокии касбии вай бояд аз таҳсилоти базавӣ, ки дар макотиби олии педагогӣ гирифтааст, боло истад.

Дарачаи омӯзиши мавзӯ. Траекторияи инфиродии инкишофи касбии муаллими муосири физика аз тарафи олимони ҳамаҷун инноватсияи махсус дар системаи худомӯзии муаллимони физикаи макотиби таҳсилоти умумӣ баррасӣ мекунад, ки вай васеъ гардонидани имкониятҳои фазои таҳсилот, интиҳоби усулҳои барои муаллимони нисбатан самараноктар ва қулайтари таҳсилоти бефосила, рушди салоҳияти касбӣ, таҳассус ва рақобатпазирии педагогҳо дар бозори хизматрасонии таҳсилот таъмин мекунад.

Дар таҳқиқотҳои илмӣ олимони кишварҳои хориҷӣ (Н.Г. Алексеев, В.П. Бедерханова, В.С. Безрукова, Б.М. Бим-Бад, Н.М. Борытко, С.Г. Воровщиков, В.В. Гура, Л.И. Гурье, Е.С. Заир-Бек, И.А. Колесникова, Е.А. Крюкова, М.П. Горчакова-Сибирская, Г.Б. Корнетов, А.М. Моисеев, Л.И. Новикова, О.Г. Прикот, В.Е. Радионов, Н.Л. Селиванова ва дигарон) нисбат ба проблемаи лоиҳаи инкишофи касбии одам ду равиши асосиро ҷудо кардан мумкин аст: назарияи аломат ва омилҳо, ки таъсири касб ба шахсиятро ва интиҳоб кардани як касбро, ки ба қобилияти одам мувофиқат дорад; назарияи инкишоф, далели таъсири фаъолияти касбӣ ба инкишофи шахсиятро эътироф мекунад, дар якҷанд самт коркард мешавад: психоаналитикӣ, назарияи қарорҳо, ҳуди назарияи инкишоф ва типологӣ.

Муҳимияти омӯзиши мавзӯи интиҳобшударо ба кадрҳои кофӣ баррасӣ нашудани он низ таъйид мекунад. Масалан, дар солҳои 60-70-уми асри ХХ дар Иттиҳоди Шуравӣ асосҳои методологии лоиҳаи педагогӣ таҳия карда шуда буд (О.Г. Генисарецкий, К.М. Кантор, Г.П. Щедровицкий). Дар таҳқиқоти проблемаи инкишофи шахсиятӣ-касбии педагогҳо дар шароити такмили ихтисос дар пажӯҳишҳои В.И. Кондруха, Г.Н. Прозументова, В.И. Слободчикова ва дигарон инъикос ёфтааст. Ташаккули салоҳияти касбии мутахассис дар қорҳои илмӣ Э.Ф. Зеер, И.А. Зимней, И.В. Зорина, Н.В. Кузминой, А.К. Марковой, Л.М. Митиной, А.М. Новикова, В.Д. Шадрикова баррасӣ шудааст. Ҷанбаи субъективӣ-шахсиятии инкишофи фаъолнокии касбӣ ва татбиқи ташаббусҳои педагог ҳамаҷун субъекти касбии фаъолияти педагогӣ аз тарафи К.А. Абулханова-Славская, В.В. Краевский, В.А. Сластёнин ва дигарон баррасӣ шудааст.

Проблемаҳои инкишофи касбии шахсият дар контекст моҳият ва марҳилавӣ будани он аз тарафи педагогҳо ва психологҳо К.А. Абулханова, В.А. Бодров, А.А. Вербитский, Е.А. Леванова, В.Д. Шадриков ва дигарон таҳқиқ шудааст. Концепсияи мукаммали инкишофи касбии шахсият дар асарҳои Л.М. Митина таҳлил шудааст.

Дар контексти таҳқиқоти мо коркардҳои методологии асосҳои ташкили раванди таълим дар макотиби таҳсилоти умумӣ муҳиманд, ки ба

инкишофи касбии муаллими физика тавассути технологияҳои траекторияи инфиродии инкишоф равона шудааст. Ба ин масъалаҳо муносибати табиғотӣ аз тарафи Кодирова Б.Р., Мирзоева Р.Р., Нугманова М.Н., Сатторова А.Э, Фатхуллоева К.Ф., Маджидов Х.М., Мирализода А.М., Комилов А.Ш., Шерматова Д.С., Туйчиев А.А., Шерматов Д.С. ва дигарон ба назар мерасад.

Мақсади таҳқиқот – коркард ва санҷиши эксперименталии модел ва имкониятҳои педагогии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика.

Объекти таҳқиқот – лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физикаи макотиби таҳсилоти умумӣ.

Мавзӯи таҳқиқот - равишҳои методологии лоиҳаи траекторияи инфиродӣ ва инкишофи касбии муаллими муосири физика.

Дар гипотезаи таҳқиқот пешбинӣ шудааст, ки протсессҳои лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика дар сурати татбиқ намудани шартҳои зерин самаранок мебошад:

1. мазмуни мафҳумро «траекторияи инфиродии инкишофи касбии муаллими муосири физика» компонентҳои сохтори он муайян мекунад;

2. модели таҳияшудаи лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи касбии муаллими муосири физика мақсад, равишҳои методологӣ, принципҳо, технология, шартҳои педагогӣ ва сатҳи ташаккулёбии касбии инкишофи муаллими муосири физика асоси назариявии гузаронидани корҳои таҷрибавӣ—эксперименталӣ ба ҳисоб мераванд;

3. шаклҳо ва воситаҳои асосии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика дар асоси модели таҳияшуда коркард шуда, дастгоҳи инструменталии муайянкунии динамика ва баҳогузорӣ ба самаранокии технология;

4. воситаҳои коркардҳои методӣ, ки барои лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика мусоидат мекунад, таҳия шудаанд.

Навгони илмӣ таҳқиқоти диссертатсия аз инҳо иборат аст:

- Дар асоси таҳлили адабиёти психологӣ-педагогӣ бори нахуст мазмуни мафҳуми «траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика» мушаххас ва сохтори он муайян карда шуд.

- Хусусиятҳои фарқкунандаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика муайян карда шуд.

- Шартҳои педагогӣ, ки барои банақшагирии муваффақонаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика зарур асоснок карда шуд. Технологияи тақмили ихтисоси муаллимони физика тавассути воситаҳои технологияи траекторияи инфиродии инкишофи касбӣ мушаххас карда шуд.

- Модели лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири таҳия шуда, ба таври эксперименталӣ самаранокӣ ва татбиқи он санҷида шуд.

- Бори нахуст масъалаи технологияи инноватсионии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика таҳия ба миён гузошта шуд.

- Барномаи концептуалии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика таҳия карда шуд.

- Шартҳои педагогии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика мушаххас карда шуд.

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқот. Технологияи лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика таҳия ва аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда шуда, дастгоҳи категориалии протсесси лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика мушаххас ва компонентҳои асосии он муайян карда шудаанд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот аз коркард ва татбиқ намудани семинари махсус дар дохили мактаб «Асосҳои инкишофи касбии муаллими физика» ва модели лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика. Дар протсесси таҳқиқот оид ба масъалаҳои инкишофи инфиродии муаллими муосири физика тавассути воситаҳои технологияи траекторияи инкишофи касбӣ комплекси маводи таълимӣ-методӣ (барнома, дастурҳои таълимӣ-методӣ) таҳия шудаанд, ки ба фаъолияти касбӣ дар мактаб нигаронида шудаанд.

Нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда:

1. Равишҳои методологии лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика ба ҳайси протсесси мақсаднок ва муташаккили сохтани траекторияи худтатбиқсозии эҷодии потенциалии шахсияти муаллим асоснок карда шудааст, ки инкишофи хусусиятҳои салоҳиятнокӣ ва сифатҳои шахсияти онро таъмин мекунад.

2. Модели лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика таҳия ва озмоиш карда шуд.

3. Иртиботи дучонибаи байни компонентҳои зикршудаи модели лоиҳаи траекторияи инфиродии инкишофи муаллими муосири физика имконият медиҳад, ки он ҳамчун системаи дорой аломатҳои бутунӣ ва интегративӣ баррасӣ карда шуд.

Эътимоднокии таҳқиқотро таъяс кардан ба дастовардҳои педагогика, психология, ҳуқуқшиносӣ; комплекси усулҳои назариявӣ эмпирикӣ, мақсадҳои муносиб, вазифаҳо ва мантиқи таҳқиқот; санҷиши таҷрибавӣ—эксперименталии гипотезаҳо; истифодаи барномаи махсуси компютерӣ барои коркарди омории маълумотҳои эмпирикӣ; таҳлили миқдорӣ ва сифатии маълумотҳои ба даст овардашуда таъмин кардаанд.

I. Мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда ҷопгардида:

1. Расулов С.Н. Психолого-педагогические аспекты активизации учебно-воспитательной деятельности студентов в процессе обучения

физике // Вестник национального университета №4. - Душанбе. 2019. -С. 170-173.

2. Расулов С.Н. Особенности индивидуальной профессиональной траектории учителя физики средней общеобразовательной школы // Вестник национального университета №10. Ч. 1. - Душанбе. 2019. -С. 222-225.

3. Расулов С.Н. Экспериментальное исследование по проектированию индивидуальной траектории профессионального развития современного учителя физики // Вестник национального университета №3. - Душанбе. 2020. -С. 200-206.

4. Расулов С.Н. Особенности создания условий для профессионального развития современного учителя физики в школе // Вестник национального университета №7. - Душанбе. 2020. -С. 266-269.

5. Расулов С.Н. Махсусиятҳои истифодаи траекторияи инфиродии рушди касбӣ дар раванди тақмили дохилимактабии ихтисоси муаллимони физика // Вестник национального университета №3. Душанбе. 2021. -С. 261-268.

6. Расулов С.Н. Омилҳое, ки ба инкишофи лоихаи траекторияи инфиродӣ ва инкишофи касбии муаллими муосири физика таъсир мерасонад // «Авчи Зухал». Нашрияти МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» №4. Душанбе. 2021. -С.157-161.

II. Мақолаҳое, ки дар дигар нашрияҳо ба таъб расидаанд:

7. Расулов С.Н. Основные этапы и анализ целей изучения «Медицинской и биологической физики» в процессе формирования кафедры физики ТГМУ им. Абуали ибни Сино / Шерматов Д.С., Туйчиев А.А., Сафаров С.К. // 57-годовая научно-практическая конференция с международным участием посвященной 70-летию образования ТГМУ. – Душанбе. – 2009. – С. 31-35.

8. Расулов С.Н. Нанотехнология ва инноватсия дар соҳаи тиб / Шерматов Д.С., Шодиматова М. // Маҷалаи илмӣ-амалӣ «Авчи Зухал»-и ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино. – 2010. – С. 63-69.

9. Расулов С.Н. Междпредметные связи естественно-математических дисциплин с медициной при изучении электромагнитные волны / Шерматов Д.С., Кадыров Б.А., Сафаров Б.Б. // Материалы 60-ая годовичная научно-практическая конференция с международным участием ТГМУ имени Абуали ибни Сино. – Душанбе, ТГМУ им. Абуали ибни Сино, 2012. – С. 171-172.

10. Расулов С.Н. Аҳамияти фанҳои табиӣ-риёзӣ дар раванди таълими муассисаҳои таҳсилоти олии касбии тиббӣ / Туйчиев А.А., Муратова Ч.Ч., Ибронов С.С. // Маҷалаи илмӣ-амалӣ «Авчи Зухал»-и ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино. – 2018. - №1. – С. 104-107.

11. Расулов С.Н. Рейтинговая оценка знаний студентов по физике/ Шерматов Д.С., Туйчиев А.А. // Материалы международной школы-семинара «Физика в системе высшего и среднего образования». Москва. – 2016. Москва. – С. 271-272.

12. Расулов С.Н. Педагогическая эффективность обучения физике в медицинском образовании / Шерматов Д.С., Д.Салихов, С.Расулов, С.Ибронов // Материалы XIV международной конференции «Образование через всю жизнь непрерывное образование в интересах устойчивого развития». Санкт Петербург. – 2016. – С. 402-405.

13. Расулов С.Н. Организационно-педагогические условия развития информационно-коммуникационных компетенций преподавателей высшей медицинской школы в системе последиplomного образования /Шерматов Д.С., Расулов С.Н., Саторов Д.К // Материалы 66-ой годичной конференция с международным участием «Роль и место инновационных технологий в современной медицине». ТГМУ им. Абуали ибни Сино – Душанбе. – 2018. – С. 321-323.

14. Расулов С.Н. Повышение квалификации современного учителя физики через реализацию индивидуальной траектории профессионального развития / Шерматов Д.С., Расулов С.Н. // Материалы Всероссийской с международным участием научно-практической конференции «Методология, теория и практика инновационного развития регионального образования». – Борисоглебск. – 2019. – С. 402-406.

15. Расулов С.Н. Интегрированное обучение медицинской и биологической физике с теоретическими и клиническими кафедрами / Шерматов Д.С., Туйчиев А.А. // 57-годиная научно-практическая конференция с международным участием посвященной 70-летию образования ТГМУ. – Душанбе. – 2009. – С. 637-640.

16. Расулов С.Н. Организации и проведение эффективной опытно-экспериментальной работы по проектированию индивидуальной траектории профессионального развития современного учителя физики / Шерматов Д.С. // Материалы международной научно-практической конференции ГОУ Хатлонского государственного медицинского университета (1-ая годичная), посвященной «Годам развития села, туризма и народных ремёсел (2019-2021)». Дангара. – 2020. – С. 412-421.

17. Расулов С.Н. Индивидуальная траектория профессионального развития современного учителя физики / Шерматов Д.С. // Маводи конференсияи чумхуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Проблемаи муосири рушди фанҳои табиатшиносӣ: дурнамо ва пешомадҳои он» бахшида ба 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маърифат». – шаҳри Бохтар. – 2021. – С. 287-288.

18. Расулов С.Н. Модель проектирования индивидуальной траектории профессионального развития современного учителя физики / Шерматов Д.С. // Материалы научно-практической конференции (69-й годичной) с международным участием, посвященной 30-летию Государственной независимости Республики Таджикистан и «Годам развития села, туризма

и народных ремёсел (2019-2021)». ГОУ «ТГМУ им. Абуали ибни Сино» – Душанбе. – 2021. Том 2, –С. 423-425.

Диссертатсияи Расулов Сунатулло Негматуллоевич дар мавзуи: «**Равишҳои методологии тархрезии траекторияи инфиродии ташаккули маҳорати касбии муаллими муосири физика**» ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шифри ихтисоси 13.00.08.02 – Назария ва методикаи фанҳои табиатшиносӣ, таҳсилоти касбӣ мувофиқат мекунад.

Бо назардошти хулосаи муқарризон ва муҳокимаи диссертатсия комиссияи байникафедравии экспертӣ-проблемавӣ оид ба фанҳои назариявии ғайритиббии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино:

ҚАРОР ҚАБУЛ МЕКУНАД:

1. Диссертатсияи Расулов Сунатулло Негматуллоевич дар мавзуи: «**Равишҳои методологии тархрезии траекторияи инфиродии ташаккули маҳорати касбии муаллими муосири физика**» ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шифри ихтисоси 13.00.08.02 – Назария ва методикаи фанҳои табиатшиносӣ, таҳсилоти касбӣ анҷомёфта хисобида мешавад.

2. Диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08.02 – Назария ва методикаи фанҳои табиатшиносӣ, таҳсилоти касбӣ, баъди ислоҳи камбудихо барои баррасӣ ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-48-и МДТ «ДДБ ба номи Носири Хусрав» фиристода шуд.

Хулоса дар комиссияи байникафедравии экспертӣ-проблемавӣ оид ба фанҳои назариявии ғайритиббии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино» №2 аз 13.10. с.2022 омода карда шуд.

Раис,

Муовини комиссияи байникафедравии экспертӣ-проблемавӣ оид ба фанҳои назариявии ғайритиббии МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино»

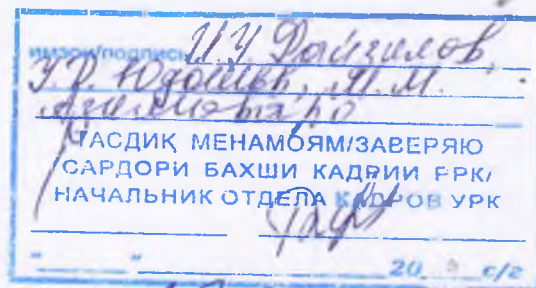
н.и.х., дотсенти кафедраи химияи биоорганикӣ ва физиколоидӣ

Муқарризон:

Доктори илмҳои педагогӣ, **профессор**,
мудири кафедраи забони русӣ
МДТ «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино»

Номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти
кафедраи методикаи таълими физикаи
ДДОТ ба номи С.Айнӣ

Котиби комиссияи экспертӣ-проблемавӣ,
номзади илми фалсафа

И.У.Файзилов

У.Р.Юлдашев

У.С.Умаров

М.М.Азимова